

Innbindingen er pen og papiret er kraftig og blankt. Det er en balansert bruk av nyttige figurer og flytdiagrammer, samt understreking av hovedpoengene i fargede tekstbokser. Inndelingen med underoverskrifter virker naturlig og oversiktlig. Imidlertid fremstår layouten som noe kjedelig på grunn av liten font og mye tekst i forhold til illustrasjoner.

Boken fyller et tomrom på den nyere nordiske lærebokarena med nettopp den målsettingen forfatterne har hatt. Jeg konkluderer med at boken gir en svært god oversikt over akutt kirurgi, uten at den gir alle svarene på praktiske spørsmål.

Jeg anbefaler boken til kirurger under utdanning. Spesielt traumatologidelen egner seg også som oppfrisking for spesialister i kirurgi med akutfunksjon og med begrenset traumeerfaring.

Christine Gaarder

Seksjon for multitraumatologi
Kirurgisk divisjon
Ullevål universitetssykehus

Placentahåndbok for patologer

Rebecca N. Baergen

Manual of Benirschke and Kaufmann's pathology of the human placenta

504 s, tab, ill. Heidelberg: Springer-Verlag, 2004. Pris USD 80
ISBN 0-387-22089-5

Ifølge forfatteren er intensjonen at dette skal være en praktisk veileder og manual til hjelp ved mikroskopet eller på disseksjonsalen. En stor teoretisk del er først og fremst beregnet på patologer som driver placentadiagnostikk eller på anatomer og biologer med spesiell interesse for placenta.

Boken er på engelsk og inneholder rikelig med illustrasjoner, makro- og mikrofotografier. Kompendiet er systematisk bygd opp og omhandler de fleste tilstander og sykdommer man kan forvente å møte i placentadiagnostikken. I del en gis en makroskopisk beskrivelse av placenta i første, andre og tredje trimester av svangerskapet, deretter gis en detaljert beskrivelse av normalanatomien ved ulike svangerskapsalder. Et meget omfattende kapittel beskriver hvorledes en systematisk placentaundersøkelse skal utføres, med dertil egnet undersøkelsesteknikk. Forfatteren gir til og med råd om hvilke instrumenttyper som er mest velegnet. En rekke sidelange tabeller med henvisning til figurer og diskusjon annet sted i boken er med på å øke detaljnivået.

I del to beskrives normal utvikling av

placenta og hinner, også dette kapitlet er rikt illustrert og supplert med gode mikrofotografier. Den tredje delen beskriver ulike varianter av placentautvikling forbundet med flerlingsvangerskap. I del fire og fem omhandler sykdommer og misdannelser på ulike trinn i placentautviklingen, mens de neste kapitlene omhandler maternelle og føtale sykdommer og hvorledes disse kan påvirke placenta. Også disse kapitlene er rikt illustrert. Til slutt gis det en utredning om juridiske aspekter ved placentadiagnostikk.

I motsetning til de fleste spesialbøker om placenta har denne et hendig format og er lett å transportere i forbindelse med praktisk diagnostikk. Boken egner seg først og fremst for patologer som driver placentadiagnostikk. Den er antakelig for ambisiøst lagt opp til å være egnet som lærebok for medisinstudenter.

Anne Ørbo

Avdeling for morfologi
Institutt for medisinsk biologi
Universitetet i Tromsø

Oversiktlig om kirurgiske prinsipper og operasjoner

S. Asbury, A. Mishra, K.M. Mokbel

Principles of operative surgery

Viva practice for the MRCS. 3. utg. 216 s. Oxon: Radcliffe Publishing, 2006. Pris GBP 22
ISBN 1-85775-717-3

Dette er den tredje utgaven av *Principles of Operative Surgery* og er ment som en kortfattet og systematisk gjennomgang av aktuelle temaer ved forberedelse til muntlig eksamen i kirurgi ved opptak til The Royal College of Surgeons of England.

63 temaer gjennomgås og de omfatter de vanligste operasjoner i generell kirurgi, laparoskopisk kirurgi og nyere metoder, som robotkirurgi. I tillegg er aktuelle temaer for den utøvende kirurg dekket, slik som screeningundersøkelser, medisinsk statistikk og traumebehandling.

Først presenteres stikkordsmessig noen råd om hvordan man bør opptre ved muntlig eksamen. Deretter gjennomgås de kliniske emner i alfabetisk rekkefølge, fra Akutt iskemi i underkstremitet til sårtilheling (wound healing). Avslutningsvis gjennomgås emnene kontrollerte kliniske studier, medisinsk statistikk og kvalitetssikring i kirurgien.

Ettersom hvert tema er lagt opp som øvelse til muntlig eksamen, er det fra 5–7 spørsmål som dekker den aktuelle problemstillingens insidens, diagnosestilling, operasjonsindikasjon, operasjonsteknikk, komplikasjoner og postoperativ oppfølging. Utvalget av emner og spørsmål er gjort av leger som nylig har bestått eksamen og av eksaminatorer og de fleste aktuelle problemstillinger er søkt dekket. Svarene til hvert spørsmål er satt opp stikkordsmessig, bortsett fra beskrivelsen av den aktuelle operasjon. Det

operative inngrep beskrives i en kortfattet, poengtert og systematisk tekst: informasjonen som bør gis til pasienten, pasientleie på bordet, operativ tilgang, gjennomføring, suturvalg og lukking av operasjonssåret.

Dette er ikke ment å være en utfyllende lærebok i kirurgi (en liste over anbefalt tillegglitteratur er gitt bakerst i boken) og det er ingen illustrasjoner. Den gir imidlertid en systematisk og lett tilgjengelig oversikt over de vanligste kirurgiske problemstillinger og operasjoner. Den er skrevet i et lett leselig engelsk, med oversiktlig layout.

Selv om boken er skreddersydd for forberedelse til muntlig post-graduate eksamen i kirurgi i England, er innholdet like aktuelt for norske forhold. Den kan anbefales både for studenter, utøvende kirurger og eksaminatorer som øvelse til muntlig eksaminasjon, og for andre som ønsker en kortfattet oversikt over kirurgiske prinsipper og operasjoner.

Johan Bondi

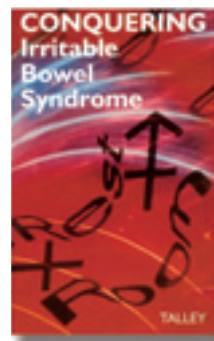
Kirurgisk avdeling
Akershus universitetssykehus

Godt om irritable tarm-syndrom for leg og lærd

Nicholas Talley

Conquering irritable bowel syndrome

198 s, tab, ill. London: BC Decker, 2006.
Pris USD 25
ISBN 1-896998-22-4

Boken henvender seg både til pasienter med irritable tarm-syndrom og til helsepersonell som arbeider med denne pasientgruppen. Siden syndromet utgjør den hyppigste mageplagen i befolkningen og slik i stor grad involverer helsevesenet, er målgruppen ikke ubetydelig.

Forfatteren er selv ledende forsker på området og omtaler boken som «a guide to liberating those suffering with chronic stomach or bowel problems».

Innholdet er oversiktlig bygd opp, med en strukturert gjennomgang av forekomst, årsaksfaktorer, diagnostikk og behandling. Hvert enkelt tema omtales grundig og balansert i forhold til eksisterende forskningsbasert kunnskap. Halvparten av fremstillingen er viet mestring og behandling av denne kroniske, ufarlige og gåtefulle mageplagen. En rekke strategier, fra egenmestring til diett, trening, alternativ behandling, legemidler og psykologisk intervensjon omtales. Relevante pasientsitater og oppsummerende hovedpoenger gjør stoffet mer lettfattelig. Det henvises også til relevante

kunnskapskilder inkludert nettsteder. Boken er meget godt skrevet og bør være forståelig for legfolk og helsepersonell som behersker engelsk. At hele åtte sider er viet forfatterens eget liv og akademiske karriere, er kanskje vanskeligere å forstå, vel å merke ikke for de av oss som har møtt dr. Talley!

Denne boken kan anbefales både til pasienter og til helsepersonell som ønsker å lære mer om irriterende tarm- syndrom. For leger er trolig tilstrekkelig kunnskap den viktigste faktor for å håndtere disse pasientene godt i klinisk praksis. Slik kunnskap er nødvendig for å kunne stille en trygg symptombasert diagnose og åpner for beroligelse og forklaring samt råd om mestring og behandling. Boken er detaljert nok til å fungere som en lærebok om irriterende tarm-syndrom for leger. For pasientenes del er det nylig vist at denne type skriftlig informasjon (i et mindre format) har en positiv effekt på forløpet av mageplagene og bruk av helseresurser. Omfanget og det engelske språket begrenser vel lesekreften i Norge, og en norsk versjon står på under- tegnede ønskeliste.

Per Olav Vandvik

Medisinsk avdeling
Sykehuset Innlandet
Gjøvik

Utmerket lærebok i intensivmedisin

Anders Larsson, Sten Rubertsson, red.

Intensivvård

696 s, tab, ill. Stockholm: Liber, 2005.
Pris SEK 721
ISBN 91-47-05135-3

Intensivmedisin, dette for mange lite presise og uklare fagområdene, men med kontaktflater mot de fleste kliniske disipliner, utvikler seg raskt – ikke minst når det gjelder ny kunnskap om patofysiologi, epidemiologi

og nye dokumenterte behandlingsprinsipper. Det er derfor stor interesse knyttet til denne sist publiserte lærebok i skandinavisk språkdrakt.

Boken retter seg mot så vel medisinske studenter, intensivsykepleiere under og etter endt spesialutdanning og spesialistkandidater i anestesi og intensivmedisin. Andre leger som regelmessig har ansvar for eller er med på å behandle kritisk syke pasienter, slik som lungeleger, kardiologer etc., har også mye å hente her.

Den er utpreget tværfaglig, med bidrag fra kirurg, nevrokirurg, lungelege, ineksjonsmedisiner, endokrinolog, nevrolog

for å nevne noen. De fleste er imidlertid forankret i anestesi/intensivmedisin. Det er 57 forfattere fra tre nordiske land, både Island og Danmark er representert, men det store flertall er fra Sverige.

Innholdet er presentert i 57 kapitler, vanligvis skrevet av én forfatter. Kapitlene tar for seg basale forhold som celle- og molekylærbiologi med relevans til fagområdet, iskemi og reperfusjon, til rent klinisk rettede kapitler (de fleste) som behandling av ulike typer akutt organsvikt. Malen er den samme i hvert kapittel, og fremstillingen avsluttes med en kort sammenfatning (faktarute), og et lite antall nøkkelreferanser. Referansene er stort sett godt oppdatert, ofte med arbeider fra 2004. Fremstillingen er moderne, med gjennomtenkt bruk av fager og layout. Hvert kapittel er også usedvanlig godt illustrert, noe som øker både lesbarhet og forståelse.

Det er en vel gjennomtenkt, og godt dekkende lærebok, og det er vanskelig å finne mye å utsette på disponering av stoffet. Første kapittel om organisering av intensivmedisin kunne med fordel ha vært utvidet og kunne tatt opp f.eks. fysiske forhold på intensivavdelinger (areal, innredning, arkitektur, disponering av rom, hvor i sykehuset intensivavdelingen bør plasseres etc.) og litt mer om basisutstyr og utrustning. Jeg savner også en bedre gjennomgang av de ulike skåringsverktøy som brukes. Bl.a. er SOFA (sequential organ failure assessment) dårlig forklart, og i stedet dukker det opp andre definisjoner som ofte blir tilfeldige (s. 578 organsvikt ved sepsis). Dette blir imidlertid kun detaljer i en velsmidd helhet. Boken anbefales på det varmeste til alle som behandler kritisk syke.

Hans Flaatten

Kirurgisk serviceklinikk
Haukeland Universitetssjukehus

Pasientperspektivet savnes

Steven James Linton

Att forstå patienter med smärta

370 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2005.
Pris SEK 261
ISBN 91-44-03386-9

Av omtalen på bokomslaget fremgår det at forfatteren er professor i klinisk psykologi og av forordet at han har 20 års erfaring med forskning på psykologiske prosesser og smerte.

Som målgruppe angis studenter og helsepersonell, og målsettingen er å få helsepersonell til å anvende smertepsykologisk kunnskap i klinisk arbeid.

Den første av de to hoveddelene omhandler smerte fra et atferdspsykologisk perspektiv. Det understrekes at smerte har både biologiske og psykologiske aspekter, og det beskrives hvordan oppmerksomhet, emosjoner, kognisjon og atferd påvirker smerten. Det refereres en rekke studier som bevis for slike sammenhenger.

I den andre delen redegjøres det for de psykologiske modellenes konsekvenser for klinisk praksis. Betydningen av god kommunikasjon understrekes. Videre gir forfatteren allmennleger råd om hvordan de bør undersøke pasienter for å diagnostisere ryggsmarter. Et hovedtema er hvorfor et tilsynelatende normalt akutt smerteproblem utvikles til et kronisk funksjonsproblem, og det understrekes at det viktig å identifisere disse pasientene på et tidlig tidspunkt. Forfatteren lanserer et screeninginstrument for nettopp det: The Örebro Musculoskeletal Pain Screening Questionnaire som er et spørreskjema for selvutfylling. Pasienter som står i fare for å utvikle eller har utviklet langvarig smerte, må ifølge forfatteren tilbys psykologisk orienterte tiltak. Kognitiv atferdsterapi anbefales, og forfatteren redegjør for et behandlingsprogram han har utviklet.

Mange viktige poenger løftes frem: Pasienter med ryggsmarter må undersøkes ordentlig og få god informasjon basert på oppdatert kunnskap. Empatisk kommunikasjon er en forutsetning. Imidlertid er dette etter min mening beskrevet bedre av andre.

Allerede i tittelen rettes oppmerksomheten mot å forstå pasienter med smerte. Jeg synes ikke denne boken er god i så måte. International Association for the Study of Pain's (IASPs) definisjon av smerte som en subjektiv opplevelse refereres i begynnelsen av boken, men senere er opplevelsesperspektivet fraværende. Perspektivet er å forklare smerten, fremfor å forstå den. Det naturvitenskapelige syn på kunnskap som kontekstfri er ikke egnet til å fremme forståelse. Kronisk smerte er i høyeste grad kontekstavhengig. En fenomenologisk forståelse der kroppen gis subjektstatus og der biologi, følelser, tanker, språk osv. forstås som ulike aspekter ved den samme helhet ville etter min mening være en bedre modell for å forstå kroniske muskelsmerter enn den dualistiske kroppsmodellen som formidles her.

Forfatteren understreker at prinsippene han omtaler gjelder smerte generelt, men alle råd og tilnæringsmetoder retter seg mot muskel- og skjelettmerter spesielt.

For meg er det vanskelig å se hvilken målgruppe boken skulle egne seg for, og jeg kan dessverre ikke anbefale den hvis målet er å forstå pasienter med smerte.

Sissel Steihaug
SINTEF Helse